

SLOVENE C

Štev. 20. POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKI NAROD. Leto XXXII.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah šte. 2.
(vhod čez dvorišče nad tiskarno).
Z urednikom je mogoče govoriti le od
10.—12. ure dopoldne.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma
se ne sprejemajo.
Uredniškega telefona šte. 74.

V Ljubljani, torek, 26. januarja 1904.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob polu 6. uri popoldne. — Velja po pošti prejemati:
za celo leto 26 K, za polovico leta 13 K, za četrt leta 6.50 K, za 1 mesec 2 K 20 h. V upravništvu
prejemati: za celo leto 20 K, za pol leta 10 K, za četrt leta 5 K, za 1 mesec 1 K 70 h.
Za pošiljanje v Ljubljani na dom je dostavnine 20 h. — Plačuje se vnaprej.

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah šte. 2.
V sprejema naročnino, inserate in reklamacije. —
Inserati se računajo enostopna pettirista (dolžina
72 milimetrov) za enkrat 13 h, za dvakrat 11 h, za trikrat
9 h, za več kot trikrat 8 h.
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta
26 h. — Pri večkratnem objavljenju primeren popust.
Upraviškega telefona šte. 188.

Pij X. kot politik.

Papež Pij X je z veliko vnamo in z velikimi žrtvami deloval že v prejšnjih letih, ko je bil škof v Mantovi, in še bolj kot patriarh v Benetkah za povzdigo gospodarske in socialne organizacije prostega ljudstva.

Za katoliško združništvo v Italiji ima odvetnik grof Paganuzzi od leta 1878 sem nesmrtno zaslugo. Sv. oče ga je tudi med prvimi vsprejel v posebni avdijenci. In vendar on ni več duša temu delovanju; njegovemu prevelikemu konservativizmu so sledili novi, mlajši, ki jim stoji na čelu grof Grovoli iz Ferare, in ki se skušajo približati, kolikor je mogoče, vsem modernim potrebam. Nadrobneje o tem tukaj ne bomo pisali; patriarh beneški se je odločno zavzel za to novo smer (democrazia cristiana), ali grof Paganuzzi je ostal tudi še naprej njegov najožji prijatelj, kakor ga je visoko cenil tudi Leon XIII.

Kako lepo se je razvilo v gorenji Italiji združništvo, slasti po naporu kardinala-patriarha beneškega, kaže dolga vrsta družtev, ki so Sartu čestitala o izvolitvi.

Za v Salcanu (kjer je bil najprvo župnik) je ustanovil društvo »cassa rurales«, kmečko posojilnico. Pa tudi kot kardinal je ostal delaven prijatelj kmečkega ljudstva, ki ni nikoli zatajil, da je iz tega ljudstva izšel. Zanj je bil vedno tako velkodušen in skrben, da je deloval tudi zunaj svoje ožje domovine. Naj navedemo zato samo en zglede.*

Za kmečke posojilnice, ki so v severni Italiji že tako lepo cvetele, na Siciliji še niso imeli pravega smisla. Leta 1895. poprosi mlad Sicilijanec Coniglio, ki je bil takrat v Rimu, v lombardskem kolegiju, ravno prejel subdijakonata, duhovnika Ceruttija »apostola teh posojilnic«, ki je prišel v Rim za praznik sv. Petra in Pavla in je stanoval v lombardskem kolegiju, naj po-

*) Gl. knjigo: Papst Pius X. Ein Lebensbild des hl. Vaters. Von Mgr. Dr. Anton de Waal.

tuje v Palermo in tam pouči njegove rojake o teh posojilnicah. Pa Cerutti je bil župnik v Gambarari, v beneški nadškofiji; kako je mogel torej pustiti za dalje časa svojo župnijo in se odpraviti na Sicilijo? Saj bi mu tega gotovo ne dovolil kardinal, ki je strogo na to gledal, da je duhovščina vestno opravljala svoje dušno pastirstvo. Coniglio pa je poslal skupno z nekaterimi prijatelji na eminenco prošnjo in mu razložil vso stvar. In 4. julija je prejel tale odgovor:

»Moji ljubi in odlični prijatelji!

Res sem bil sklenil, da don Cerutti ne pojde v Palermo, ker bodo v nedeljo 21. volili v Gambarari v mestni zbor. In mnogo mi je bilo na tem, da je takrat tudi on navzoč, da bi navduševal volilce za volilni boj, ki ga tudi tam ne bo manjkalo. Pa nazadnje se nisem že mogel več ustavljati prošnjam gospoda odvetnika Paganuzzija, in zdaj mu dovolim, da odpotuje, pa le pod pogojem, če se vrne do srede 16. živ ali m r t e v iz Sicilije. Veseli me, da sem vam mogel izpolniti željo, in upam, da bo zdaj dobri don Cerutti s svojim benečanskim naređjem in z božjim blagoslovom še bolj vspodbudil one izvrstne može, ki se boré tam doli za sveto stvar.

Priporočite me najblagohotneje svojemu prečastitemu rektorju, pozdravite mi priarčno Svoje ljube sogojence in spominjajte se me v Svojih molitvah.«

Posebno se je ograeval patriarh za delavstvo vprašanje, kako bi se dalo urediti razmerje med delodajalci in delavci. Delavci so ga poznali kot svojega prijatelja, ki je zanje skrbel kakor dober oče, delodajalci pa so spoštovali v njem modrega cerkvenega kneza, in večkrat se mu je posrečilo, pomiriti med njimi kak razpor.

Neutrudno je podpiral patriarha pri delavskem vprašanju duhovnik don Cerutti; ko so ustanovili delavsko društvo, se je vpisal kardinal prvi član v oni imenik; danes ima društvo že na tisoče udov. — Med

čestitkami, ki so mu došle iz Benetk, je mnogo takih, ki so mu jih poslala mladeniška in dekliška društva, društvo »Juventus«, »Sola za krščanski nauk med mladimi dijakii«, »Društvo za varstvo ženske mladine«, ki ga je ustanovil kardinal sam, itd. Kakor vidimo, je patriarh posebno skrbel za delavstvo in mladino.

Ko je kardinal tako združil v društvih lepo število katoliških mož vseh stanov, jih je peljal v Benetkah in drugod v volilno borbo za mestni zbor, da bi iztrgal liberalizmu oblast iz rok. Pri tem je stopal previdno z zmernejšimi v zvezo, in leto za letom je imel več uspeha. »Ko bi ne bila zmaga meseca decembra 1901 v mestni zbor zmerna stranka,« tako je dejal Perosi, »bi kardinalu skoraj ne bilo več ostati v Benetkah.« Zmerna stranka je zmagala večinoma po njegovem prizadevanju, in prijatelji so mu zato priredili podoknico.

V Caorlo je potoval predvsem zato, da bi se mogel udeležiti katoliškega krajnega zborovanja v Portogruaru, in kakor tam, se je smelo nadjeti še marsikatero drugo društvo, ki je imelo svojo letno skupščino ali pa je praznovalo kako posebno slovesnost, njegove udeležbe. In rad se je kard. Sarto ob taki priložnosti tudi oglašal s svojo besedo. Kako lepo je urejeno združništvo, se je pokazalo ob njegovi izvolitvi. Kakor hitro je prišla o tem vest v Benetke, je sklical škofjski odbor k sebi načelnike vseh društev, in le ti so se posvetovali, kako bi najboljšo praznovali to papeževo slavnost. Prišlo je iz vseh krajev Benečije do 200 odposlancev, ki jih je vsprejel Pij X. v dvorani Clementini. Z njimi so prišli tudi škofje Apolonij iz Trevize, ki je papeža nagovoril, iz Padove, Konkordije, Vidma in Vičence; avdijenca je trajala dve uri.

Uspehe, ki jih je dosegel kardinal, popisuje židovska prostozidarska »Tribuna« takole: »Pij je politik prve vrste, ki je znal v Benetkah čudovito organizovati kleri-

kalno stranko in ž njo vladati nad mestnim svetom, nad javnim življenjem in nad celim mestom. Vpliven nemški list ga takole označuje: »Sarto je bil praktično-socialen kardinal, dobronik revežev in uspešen posredovatelj med delavci in delodajalci, kadar so nastali med njimi kaki spori; on je bil oni previdni kardinal, ki je vedno gledal na red in na prave meje, in ki je zato združil katoličane z zmernimi nasprotniki in tako premagal vse skrajne in rovarske elemente i na političnem in na verskem polju. Zmagal je socializem in ž njim združeno prostozidarstvo, ki je imelo v Benetkah prvo vlogo, pa ne samo za hip, ampak za trajno. In s tem je storil ne majhno uslugo tudi monarhični Italiji.«

S prav takim navdušenjem pa je skrbel patriarh tudi za časopisje, pa naj so bili to že politični dnevnik ali gospodarski listi ali ilustrovani leposlovniki časniki.

Da se ima katoliško časopisje boriti s skrbmi za obstanek, tega ni nihče vedel bolje kakor kardinal. Ko bi bila nekoč »Difesa«, katoliški politični dnevnik, valed finančijelnih razmer skoraj propadla, je izjavil, da raje proda pastirsko palico in purpur, kakor da bi imel list prenehati. Pa take krize so se ponavljale v laškem katoliškem časopisju večkrat; in vselej je znal patriarh pomagati, kako — to je bila njemu samemu dostikrat uganka. Seveda mu je to delalo neizmerno mnogo skrbi, pa društva in časniki so mu bili ono močno orožje, s kateri se je uspešno boril za vero in ljudsko blagostanje.

Avstrijska delegacija.

Proračunski odsek avstrijske delegacije je rešil predloge skupnega finančnega ministrstva, najvišjega računskega dvora in sklepni račun. — Drž. fin. minister baron Burian je podal podatke, koliko posijla si je najela bosanska uprava iz skupnih aktiv za železniške zgradbe. Potemtakem dolgujete zasedeni deželi skupni vladi

LISTEK.

Od vzhoda.

III.

Koreja.

Ako pride res na vzhodu do vojske, se bo ta vršila vsekako na polotoku Koreji. Koreja leži na severno-vzhodni meji vzhodno-azijske planote. Koreja meri okrog 90 000 kvadratnih milj — po velikosti dosega skoro Veliko Britanijo. Že stoletja so imeli Kitajci nekako vrhovno vladarstvo na Koreji; ali ko je leta 1894. sklenila kitajska vlada, da Korejo zasede s svojimi četami, so se temu uprli Japonci. In vled tega je prišlo do vojske — in Kitajci so bili premagani. Prebivalcev je na Koreji nad sedem in pol milijona. Korejci pripadajo Mongolcem; toda po vnanjosti so bolj podobni Japoncem kakor Kitajcem.

Celo korejsko ljudstvo je razdeljeno v tri razrede: v plemiče, v svobodne in sužnje. Prvi uživajo največje pravice: prosti so vojaške službe, nosijo posebno obleko, visoke pletene klobuke, barvana oblačila; drugo ljudstvo pa nosi le bela in nebarvana

oblačila. Korejci so Buddhove vere ter imajo po vsej deželi mnogo buddhiških samostanov. Med korejskim duhovništvom zavzemajo posebno mesto takozvani »vojaški menihi«. Ti bivajo v kraljevih trdnjavah po gorovju okrog glavnega mesta Sŭul-a. Katoličanov je na Koreji nad 20.000.

Koreja je sedaj cesarstvo. Cesarska rezidenca je jako velika; obsega namreč devet poslopij enako zidanih, potem več hiš, v katerih stanujejo kraljica, prestolonaslednik, otroci in bližnji kraljevi sorodniki. Ondi stoji še mnogo poslopij, v katerih so spravljene spominske plošče mnogih kraljevih pradedov. Korejci namreč mislijo, da biva v poslopju, ki hrani spominsko ploščo in nosi ime umrlega, tudi njegova duša; raditega časte te spominske plošče kakor žive osebe. V tem se kaže drastično orientalska vladarjeva moč. Usmrčen je, kdor bi se drznil dotakniti se kralja. Ljudstvu je strogo prepovedano, kdaj in kjerkoli preglasno imenovati yeličastno cesarjevo ime. Raditega tudi denar nima vladarjeve podobe. — Korejcem se zdi nečastno, da bitako slika posvečene vladarjeve osebe romala od rok do rok in bi se mogla še celo na tleh pomazati . . .

Beseda »Koreja« pomeni deželo, kjer biva »jutranji mir« ali »jutranje veselje«. To ime je znano že od leta 1392. Do l. 1895. je bila Koreja pod kitajsko nadvlado ter imela svojega kralja. Tedaj pa so Japonci premagali Kitajce in je tudi Korejcem zrasel greben, da je dežela z rusko pomočjo postala samostojna. Oktobra 1895 so najvišji uradniki prosili kralja, naj se imenuje cesar. Kralj jih še poslušal ni. Prosili so ga še šestkrat. Tudi nič. Začetkom oktobra so vsi ministri, dostojanstveniki in mnogo ljudstva na dvorišču kraljeve palače klečali od 2. do 6. ure. Toda kralj je molčal. Ko pa so ga devetih prosili, tedaj jih je kralj uslišal; bilo je 12. oktobra 1897. Ker pa niso vprašali vremenskega proroka Falba, so izbrali ravno tak dan, ko je lilo kakor pod kapom. Ves velikanski spreved s kraljem je bil moker, kakor miši. Toda kralj je postal cesar ter si dal ime — Dai-han.

Korejska žena.

V nobeni azijski deželi ni žena tako na nizkem stališču, kakor na Koreji. Zaničevanje ženskega spola je toliko, da deklicam niti imen ne dajejo; pač dobe potem deklice

nekak priimek, s kojim jih kličejo starši, prijatelji in sorodniki. V poznejši dobi pa imajo samo starši pravico klicati dekle s tem priimkom, prijatelji in sorodniki morajo pa opisati: hči ali sestra tega in tega. Po poroki še to odpade — starši imenujejo poročeno hčer z imenom okraja ali kraja, kjer stanuje njen mož, moževi starši pak jo zovejo po kraju, kjer je popreje živela s svojimi starši. Za slučaj, da pride kaka žena pred sodnijo, ji da sodnik za dobo pravde kako ime, da s tem nekoliko olajša vso razpravo. Ali redkokdaj kliče korejska sodnija ženo predse; vseprek mislijo, da žena nima odgovornosti, naj si bo njena krivda taka ali taka.

Dečkom že v zgodnji mladosti zabičujejo, da je greh, ako bi stanovali v istem prostoru, kjer stanujejo ženske. Že z osmimi leti se deklice odgajajo v popolnoma ločenem prostoru. Vsa ta odgoja pa obstoji v tem, da se deklice nauče, kako se bodo dopadle in kako morajo biti pokorne. Deklice se ne smejo nikdar igrati s svojimi bratci, zato kralu dobe tolik strah pred moškimi, da beže pred njimi.

Pri sklepanju zakonov se gleda samo

16 628 312 kron in imata še pravico do 0,245.050 kron za obrestovanje in amortizacijo železniškega posojila za progo Gabela-Trebinje. — Predsednik najvišjega skupnega rač. dvora, p. l. P l e n e r, je izjavil, da je skupna aktivna pregledal skupni računski dvor. Sicer pa so se aktivna znižala na najmanjšo vsoto, ker se rabijo le za bosanska železniška posojila, izredno oboroževanje in podobne potrebe. Na vprašanje Davida Abrahamov oza glede ureditve skupnega najvišjega rač. dvora je drž. fin. minister odgovoril, da je dotični zakonski načrt že poslan obema vladama v potrditev.

Nova pravna pogajanja.

Rešitev carinske in trgovinske zveze ter carinskih in trgovinskih pogodb na temelju § 14 ni dovoljena. To je izjavilo več govornikov v delegaciji in to je potrdil tudi Goluchowski. Te predloge morajo biti rešene parlamentarnim putem, drugače jih po njegovi lastni izjavi zunanji minister ne bo vzprejel. V tem smislu se je izrazil tudi vladar, češ, da morajo trgovinske zveze biti rešene v državnem zboru. Z ozirom na to se je tudi vladar pokazala pripravljena stopiti v dogovore s strankami, da vetavi obstrukcijo in ozdravi parlament. Tekom tega tedna se bo pokazalo, v koliko se bodo to vladi posrečilo.

Sprava na Moravskem.

Stalni, od deželnega zbora izvoljeni odsek, ki ima rešiti sporne točke med Čehi in Nemci, je imel včeraj svojo prvo sejo. Bila sta izvoljena poročevalca in trije pododbori za volivno preostanov, za kurije in za šolstvo. K sejam je povabljen tudi vladar. — Med predlogi, prideljenimi pododborom, so tudi sprememba deželnega reda in deželnozbornskega volilnega reda, določbe glede enakopravnosti pri deželnem odobru, ustanovitve deškega in nemškega vseučilišča, razdelitev nemškega šolskega sveta v dve narodni sekciji in razdelitev okrajnih šolskih svetov po narodnosti.

Državni primanjkljaj!

Z velikim trudom je bil fin. minister, vitez Dunojvski v dobi grofa Tasiljeja napravil ravnatežje v avstrijskem gospodarstvu ter državne blagajne napolnil z mnogimi milijoni preostankov. V dobi pl. Kührerja pa smo prijadrali tako daleč, da se minolo leto konča z velikim primanjkljajem, ki utegne znašati 10 milijonov. Vlada je namreč hotela za 23 milijonov izdati nove rente ter tako zamašiti primanjkljaj. Tega pa ne more, ker drž. zbor ni rešil proračuna. Z višjimi dohodki vlada pokrije okoli 13 milijonov, ostalih 10 ostane v letnem računu nepokritih.

Ogrsko.

V državnem zboru se je včeraj nadaljevala razprava o rekrutni predlogi. Tiha obstrukcija je še vedno na dnevnem redu; govorili so trije govorniki, vsi obstrukcionisti. Posl. Z b o r a y je govoril glede vladarjevih pravic v armadi. Glede vojske je odločina samo narodova volja, kar se tiče armadnega jezika, nima vladar ničesar odločevati, to spada edino v delokrog narodnih zastopnikov. V tem smislu je vložil tudi predlog, o katerem se bo pozneje glasovalo. Napadel je še Košutovo stranko, potem je predsednik sejo zaključil. Jutri se pelje Tisza na Dunaj k cesarju, da mu poroča o parlamentarnem položaju. V četrtke bo v državnem zboru še enkrat govoril obstrukcionistom na srce, naj dopuste rešitev rekrutne predloge in proračunske provizorija. Tiszova vožnja na Dunaj pa ima v prvi vrsti določiti, kdaj se snide ogrska delegacija. Govori se, da 1. februarja, ki bi trajalo do 20. februarja. Mej tem časom ne bo drž. zbora. Po delegacij-

skem zasedanju pride na plan „odločna akcija“ grofa Tisze. V političnih krogih pričakujejo z gotovostjo, da bo skušal Tisza z najbrezobzirnejšimi sredstvi zadušiti obstrukcijo. Izpremenil bo menda zbornični opravilnik, ter resil državne potrebe. Potem bo razpustil zbornico in razpisal nove volitve za konec aprila ali začetek maja. Zato ima Tisza pooblastilo baje že v žepu. — Grof Khuen, uokrojeni hrvaški trinog, se mudi v Budimpešti. Skenil je odpotovati v Egipt, a cesar ga je prosil, naj ob sedanjih burnih časih ostane na Ogrskem. — Liberalni poslanec Molnar je umrl.

Iz hrvatskega sabora.

Iz Zagreba, 25. januarja. Razni odbori deželnega sabora so imeli prošli teden dosti časa za posvetovanje, ker je imel sabor samo eno sejo. Tako je razpravljali odbor za deželno upravo o dveh važnih predlogih. Prvi predlog je bil od večine, da se spremeni obseg volilnega okraja v Draganču, od katerega se ima oddeliti občina Banja, ker je zedinjena zdaj z mestom Karlovcem. Poslanec dr. Vrbanč se je uprl temu predlogu, češ, da naj se sploh spremeni volilni red za Hrvatsko ter predloži saboru še v letošnjem zasedanju načrt v dubu resolucij, sklenjenih na raznih ljudskih shodih. Ob enem zahteva isti poslanec od vlade, da izda nemudoma strogo zapoved vsem političnim oblastim, da se volilne listine sestavljajo in priobčujejo narodu, kakor to zakon zahteva. Odbor seveda teh predlogov ni sprejel. Od sedanjega sabora ne more Hrvatska dobiti niti pričakovati slobodnejših uredb, saj tiči vsa večina še zdaj v khuenovščini. Nič bolje se ni zgodilo z drugim predlogom istega poslanca. Pred odbor je prišla namreč prošnja nekkih županij, a posebej se županije modruškoreške, da se osnuje na teritoriju kraljevine Hrvatske in Slavonije domobranska kadetna šola. Ob enem pa je poročevalec predložil, naj bi se dala Hrvatom tudi vsaj ena nižja vojaška realka. Podban je bil proti temu dodatku poročevalčemu, češ, da bi se na ta način to vprašanje glede kadetne šole le šele bolj zmešalo. Podban se je izjavil, da se vlada glede kadetne šole že dogovarja z ministrom za domobranstvo.

Nato je poslanec dr. Vrbanč spravil pred odbor celo vojaško vprašanje glede onih pravic, ki so jih dobili Mažari za svoj narod. Poslanec predlaga, da Hrvati po postavi morajo dobiti iste pravice kakor Mažari, a ker se hrvatski poslanci na ogrskem saboru niso zavzeli za te pravice ter jih Mažari tudi niso nikjer omenili za Hrvate, zato naj sabor hrvatski sklene adresu na kralja glede teh pravic. Temu predlogu se je uprl ves odbor, češ, da so hrvatske pravice zagotovljene Hrvatom po nagodbi in da bi bilo nevarno iskati pravice kve nagodbe. Tako je bil predlog dr. Vrbanča pokopan; verjetno pa ni, kar so člani odbora zatrjevali, da bodo oni z vso odločnostjo (!) branili pravice Hrvatske ter tudi zmagali v tem vprašanju. Ko bi le tudi res bilo; toda bojimo se, da bodo s temi narodnimi pravicami ravno tako, kakor z vsemi drugimi, da jih bodo Mažari prezrli.

Danes je sabor zopet delal. Ko so bili izročeni predlogi raznih odborov in nekaj peticij, se je začela razprava o proračunu za tekoče leto. Poročevalec dr. Egersdorfer je priporočal predložiti proračun. Novega ni povedal nič. Poročevalec se hvali, da iznašajo zdaj naši dohodki celih 19 mil. kron, kar dozdaj še ni bilo; kje ostane pa drugih najmanj 40 mil. kron, pa ni povedal. Ravno tako se je hvalil z novim proračunom podban dr. Šumanović; da pa pokaže poslancem kaj se je vse storilo do zdaj na gospodarstvem polju, je našteval vse v številkah, koliko se je trošilo za poljedelstvo, živinorejo,

Pod takimi obošajmi ne moremo govoriti o vzvišenosti zakona. Korejci še na misel ne pride, da bi vprašal za kak svet svojo ženo. Drugi, tretji ali pa že četrti dan zapusti mladi mož svojo ženo ter gre drugam. To je korejsko življenje! Goste in prijatelje vsprejemata mlada poročenca vsak v svoji sobi. Če je možu žena nezvesta, jo ta lahko naznani sodniku, ki jo da po podplatih napetati, na kar jo daruje enemu svojih službarnikov. Ako umrje žena, žaluje za njo mož le nekaj mesecev in se lahko zopet poroči; če pa umrje mož, ga mora žena obžalovati vse svoje življenje in nositi črna oblačila. Velika sramota je, če se vdova drugič poroči. Za moža pa ni nikaka sramota, če cele dni pasejo lenobo ter popivajo — ali žena mora medtem doma skrbeti za red. V sobo, v kateri ji stanuje mož, ne sme nikdar stopiti, kakor je tudi nikdar tje ne pokličejo.

Čudno je res življenje v deželi „jutra-njega solnca“.

vinarstvo, ceste, pogozdovanja Krassa, izuševanja močvirja in za komasacijo zemljišč. Posebno mnogo se je trošilo tudi za zdravstvo. A sedanja vlada misli nadaljevati v tem smislu, kar je gotovo hvale vredno. Samo je vprašanje, ali ni mnogo tega, kar se je omenjalo, izvrševalo na račun samega prebivalstva, če je za sama izuševanja močvirja izdal narod sam štiri milijone kron, dočim je dala zemlja le 1 milijon in investicijski zaklad 2 milijona. Zajedniška država seveda za taka podjetja ne dá na Hrvatskem niti vinarja, pobira pa vendar le 56% tangento od dohodkov iz Hrvatske. Jutri se nadaljuje proračunska razprava.

Nemiri v belovarskem okraju.

Iz Zagreba, 24. jan.: Stanje v belovarsko križevski županiji je jako kritično. Pred kratkim sem sporočil, kako se ravna z narodom glede drv v zimskem času in koliko narod trpi, ker ne more premoza rabiti, kateri se mu veljuje mesto drv. To pa še ni vse, kar mora narod prenašati. Te dni je prinesel „Obzor“ opis uprave v tej županiji, kateri je na čelu župan Kukuljević bivši najodločnejši oproda grofa Khuenta. Članek je bil seveda zaplenjen. Zvedelo se je pa vendarle, da so kmetje v Kapeli poleg Belovara spodili župana in njegove pomagače iz občinske hiše, jo zaklenili ter ključje izročili panduru. Seveda je drugi dan prihitalo iz Belovara vojaštvo z žandarmi, da ukroté puhtarje, katerih pa nikjer ni bilo. Nato so začeli iskati in iz njihovih hiš preganjati mirne prebivalce; mnogo so jih uklenili ter odgnali v Belovar. Vojaštvo je seveda ostalo na mestu. Takih dogodkov bi moglo biti v tej županiji še mnogo, ker so občinski župani in drugi uradniki skoraj povsod kreature velikega župana ter delajo, kar hočejo. V nobeni županiji ni toliko občinskih uradnikov v preiskavi radi noverjenja, kakor v belovarsko-križevski, in vendar se nobeden ne zapre, niti obsodi. Večidel teh uradnikov si je stekel velikih zaslug pri zadnjih volitvah za mažaronske poslance. To jih drži v milosti velikega župana. Da se narodu jemlje, kar je njegovega, da se preganja radi manjših prestopkov neusmiljeno, da se narod podi iz uradov, kamor je klican, vse to vznemirja narod, pa je zato stanje silno napeto. A ker je narod po zadnjih ljudskih shodih podošen o svojih pravicah, jih zdaj tudi zahteva. Složen je pa ves narod brez razlike vere; staroverci se ne ločijo od katolikov, kakor je bilo dozdaj v navadi, in na kar so računale oblasti. Staroverci so celo svojemu duhovnu, ki je narodni poslanec v mažaronski večini, priredili v sami cerkvi v Belovaru veliko demonstracijo. Da najde to preganjanje prebivalstvo svoje pravice, je sklenilo poslati v Zagreb podbanu veliko deputacijo, katera je imela priti danes. O uspehu te deputacije ter o daljnjih dogodkih sledi poročilo.

Poljaki pod nemškim jarmom.

List »Dziennik Berlinski« je tiskal inserat, v katerem neki poljski zlatar priporoča krvatne igle s poljskim grbom, belim orlom in napisom: »Bog reši Poljsko«. Nemška policija je obsodila vsled tega zlatarja na 30 mark kazni, in ravno tako urednika onega lista, ki je vsprejel inserat. Zlatarju je prepovedala nadaljno prodajo igel s poljskimi znaki in napisi. — V pruskem deželnem zboru je govoril notranji minister Hammerstein: »S polno enerzijo bomo nastopali zoper politične napore Poljakov in obdržali v Poznanju in Gor. Sleziiji nemško gospodarstvo. Če ne bo drugače, bo kruta sila naučila Poljake pokorščine.« Zbornica je viharno ploskala temu sirovemu izbruhu nemškega šovinizma.

Iz brzojavk.

Dunaj. Vlada namerava sedaj Čehe pridobiti za spravo s tem, da jim ponuja izpolnjenje praške češke univerze. Čehi bodo pa odločne zahtevali, da jim zagotovi češko vseučilišče na Moravskem.

Brno. Nemški narodni svet za Moravsko se ustanovi kljub temu, da so Vse-nemci odrekli udeležbo.

Dunaj. »Reichspost« poroča, da je v Belgradu več višjih častnikov v neki kavarni zažgalo slike ruskega carja in avstrijskega cesarja.

Dunaj. Vitez Marije Terezije reda Anton baron B e c h t o l s h e i m je tu umrl.

Deseva. Vojvoda Friderik Anhalt je tu umrl.

Remiremont. Pri včerajšnji dopolnilni volitvi v francosko zbornico je bil izvoljen nacionalist Fayette proti republikanskemu kandidatu.

Zofija. Uradna bolgarska poročila izjavljajo, da so vsa poročila Turčije o postopanju Bolgarije in oboroževanju Bolgarov na meji neresnična in popolnoma izmišljena. Turčija hoče s takimi poročili dobiti le pretevo, da ne izvrši reform in prikrije svoje oboroževanje proti Bolgariji.

Praga. Osmi vojni kor je dobil nalogo, da se jezikovnih kurzov udeleže tisti častniki, ki še ne znajo češčine. Dotični častniki

se morajo naučiti češčine in pri prihodnjih vojaških vajah morajo se poveljniki pripraviti, v koliko so napredovali v znanju češčine.

Petrograd. Finančni minister Pleske skoro gotovo ne ozdravi. Njegov položaj je brezupen. Njegov naslednik bo najbrže Romanov.

Dunaj. Listi poročajo, da so mnogi Srbi v inozemstvu zapleteni v zaroto proti sedanjemu srbskemu kralju Petru. Izšlo je že več pamfletov proti kralju Petru. Srbska vlada je storila korake, da bodo Srbi v inozemstvu strogo nadzorovani.

Dunaj. Listi poročajo, da vodje makedonskega pokreta v Srbiji izdelujejo načrt srbsko-makedonske tajne revolucijske organizacije. Danes je menda Boris Sirafov v Belemgradu.

Dunaj. Kavacijski sodišča je odbilo pritožbo poslanca Hybeša proti razsodbi brnskega porotnega sodišča, ki je poslanca Hybeša radi razžalitive nekega orožnika obsodilo na štedenski poostreni zapor.

Carigrad. Poznavalec turških razmer je mnenja, da pride spomladi do spopada med Turki in Bolgari v Makedoniji. Vsak dan dojde v Makedonijo do sedemsto konj.

Koroške novice.

k Slovensko se je obravnavalo. Iz Šmarjete pri Velikovu. Dne 21. t. mes. je bila pri sodišču v Velikovu neka kazenska obravnava radi razžaljenja časti. Tožil je dr. Mravlag iz Maribora. Dr. Brejce kot zagovornik in župnik Mažar kot priča sta brez vsakih ovir govorila slovenski. Sodnik je bil pristav Thurn, ki je še pred 6 tedni ista dva gospoda radi slovenskega jezika hotel kontumacirati! Mi gremo naprej, toda le s silnim naporom in neverjetnimi težkočami ter žrtvami na osebni časti in zdravju.

k Občinski računi. Iz Šmarjete pri Velikovu. Te dni sta se dva rodoljuba — enega izmed teh je nedavno nemškutarški »Slov. Narod« pred slovenskim svetom z najgršim blatom omazal, ne zmeče se za to, li poroča resnico ali laž — ojunačila, ter prvokrat, kar obstoji občina, pregledala in natančno prepisala občinski račun za l. 1903 velike nemškutarke občine Važenberg. Na čelu te občine stoji kot odbornik in tajnik znani nemškonske učitelj — Skorčič. Župan je le njegova senca. Ker se gospoda pregledovalca nista zadovoljila le z računskimi številkami, temveč sta zahtevala tudi dotične pobotnice, se je tajnik Skorčič, ne da bi njuni zahtevi ustregel, ves preplašen zmuznil iz pisarne in se ni več prikazal. Bomo videli, kaj bo neki še iz te moke?! Ko bi le teh »klerikalcev« ne bilo, bi nemškutarški učitelji ter njihovi »računi« bili brez nevarnosti.

k Slovensko uradovanje. Iz Velikova. Z veseljem smo pred kratkim čitali vest, da je duhovščina rožeške dekanije sklenila z raznimi uradi dopisovati izključno le slovenski! Dá, to je res možato! Z veleč. dekanijem uradom velikovškimi tudi duhovščina velikovške dekanije že dolga leta večinoma slovenski dopisuje. »Bratje, v kolo se vstopimo, svezi dajmo si rokel!« Ne pustimo samo le posameznikov radi rodoin domoljubja trpeti, temveč poslužujmo se vsi, med seboj in z uradi, edino le domačega jezika, toli mile slovensčine! Na naslovih ne pristavljajmo nemških poštnih imen! Na naših uradnih ovitkih naj bodo edino le slovenska imena župnijskih uradov!

k Novo bandero. Iz Šmarjete pri Velikovu. Župnijska cerkev je po radodarnosti župljanov pridobila lepo novo, veliko bandero s podobama sv. Marjete in sv. Barbare. Bandero so skrbno in lepo napravile šolske sestre v Mariboru za 136 K. Cerkvemnim predstojništvom se priporoča, naj enake reči naročajo pri domačih zavodih, ki nam postrežejo skrbno in reelno, gotovo bolj, kot marsikatera nemška trvdka. Svoji k svojim!

k Sv. Anton puščavnik. Iz Šmarjete pri Velikovu. Že dolgo smo župljani gojili misel in željo, v domači cerkvi imeti podobo sv. Antona puščavnika. Posebno v minoletem letu, ko nas je Bog s tako hudo šibo, avinjsko kugo, obiskal, se nam je nekako tožilo, da nimamo podobe sv. Antona puščavnika kot patrona proti živinskim boleznim. Minolo nedeljo pa, ravno na god sv. Antona, smo imeli slovesno blagoslovljenje nove podobe sv. Antona puščavnika. Izdelal jo je zelo ukusno, reči smemo umetniško, g. Jakob Guzelj, podobar v Volšpergu, za kaj nizko ceno. Pri tej priliki g. Guzelja priporočamo najtopleje cerkvenim predstojništvom kot neustrašivega katoličana, trdnega narodnjaka in reelnega delavca. Do njega naj se obračajo cerkvena predstojništva pri potrebščinah, ki spadajo v podobarsko stroko. Le trdno svoji k svojim!

k Železna kaplja. »O, predpus, ti čas presneti, — da bi več ne prišel v drugo! — Ti med materne petice — si poslal požrešno kugo, — si možnjico mi rejeno dal popolnoma na suho.« S temi besedami so zapuščali kapeljski tržani in tržanke v nedeljo zjutraj z razgretimi glavami Niederdorferjevo gostilno, kjer so prerajali celo ljubo

noč. Marsiko se je pomenljivo popraskal za ušesi, ko se je pomikal nestalnih korakov v spremstvu „nemških devic“ proti svojem domu. — Sicer pa saj so delali za dober namen! Dober namen pa — tako razlaga in kaže Vsenemec Wolf, uzor kapeljskih posilnimevov. Zakaj bi tedaj ne rajali do belega dne? Nam niti na misel ne pride dvomiti, da je bil njihov šlovekoljubni namen, koristiti gornjekoroškim poplavljenecem, bolj čist kakor okna na mesnici nekega tržana, ali vseedno se čudom čudimo njihovi ganljivi vztrajnosti na plesišču, ki bi bila vredna boljše stvari. — Ko se bodo glave vztrajnih plesalcev zopet zjasnile, Vam poročam, do tedaj pa prosimo tihega sočutja za „šlovekoljubne“ — plesavce.

k Nemška nervoznost. Nemški listi poročajo, da se v Beljaku snuje slovensko izobraževalno društvo »Dobrač«. »Grazer Tagblatt« pravi, da naraščajoča slovenska organizacija na Koroškem dá Nemcem mnogo misliti. Naš odgovor na to bodi: „Slovenci, pogumno branite svojo zemljo!“

k Poročilo se je v Celovcu gosp. Rado Kušej z gospod. Rožico Legatovo, hčerko g. Vekoslava Legata.

k Iz Podkloštra poročajo, da se je komisija izrekla za to, naj se odatna samostanska razvalina podre.

k Iz Trbiža poročajo, da so v nedeljo ondi županu Dreyhorstu slovesno pripeli od cesarja podeljeni mu viteški križ Franc Jožefovega reda.

Štajerske novice.

š Umril je včeraj popoldne ob 1/3. uri g. Alojzij Sijanec, župnik v Nogovi; rojen je bil 22. maja 1846, v mašnika posvečen 21. junija 1872. N. v m. p. l.

š Protestantska agitacija. Protestantski pastor Mahrert iz Maribora je dobil preteklo nedeljo na razpolago prostore obrtne šole v Slov. Bistrici, kjer je agitiral za protestantizem.

š Ogenj. Iz Konjic poročajo, da je pogorela v sedah hiša čevljarja Franca Slosserja. Slosser in njegova rodbina so rešili samo golo življenje.

š Samomor. Ustrelil se je notar v Fürstenfeldu, Karol Fintschger.

š Turistično gibanje. V Kocbekovi koči je bilo 1903. leta 105 turistov. — Podravska podružnica »Slovenskega planinskega društva imena spominske knjige pri Sv. Urbanu, Sv. Duhu in v Zigertovem stolpu. Vpisalo se je lani pri Sv. Urbanu samo 107 turistov (v knjigi nemškega društva 1326), pri Sv. Duhu 53, v Zigertovem stolpu 309. Nemoi, ki se jeze, da jih je podružnica prehitela glede zgradbe stolpa, ga prav radi obiskujejo, a bolj »incognito«, in se v spominsko knjigo navadno ne vpišejo. Stolp jim zelo ugaja, še bolj pa seveda krasni razgled. Pri Piskerniku v Logarski dolini se je vpisalo lani 350 turistov. V verandi pri slapu pod Rinko se je v spominsko knjigo lani vpisalo 167 izletnikov. Letos se izboljšajo cestne razmere od Ljubnega do Luč in je potem pričakovati še večjeja števila tujcev. Tudi železnica Sinča vas Kaplja, ki se je lansko leto dogradila, bode dovajala vedno več turistov v krasno Savinske planine. Treba bode torej misliti na graditev hotela »Rinka«.

š Slovensko gledališče v Mariboru. Finžgarjev »Divji lovec« je dosegel dne 24. januarja v »Narodnem domu« sijajen uspeh; v tej igri polje res žitje in čustvovanje našega naroda, to je prešinjalo igralce in občinstvo in odtod ona navdušenost pri obojnih in ona vnema v igri. Predstava je bila izborna pripravljena in ravno preveliki vnemi igralcev je morda pripisovati, da so se na par mestih pokazale čisto nepomembne in skoro neopazene nekorektnosti. Zbiazneloga riharja Zavrtnika je igral gospod dr. Bazjak z uprav pretrealjivo tragiko. Blagi prikazni Majde in Janeza sta bili kot vloži izročeni našim posebno priljubljenim močem, gospe dr. Glaserjevi in gosp. Poljanu. Prizori narodnega življenja so bili naravnost neprekosljivi, treba jih je bilo le gledati te naše fante in brhka dekleta, — in pa našega izbornega Tončka. Zbori narodnih pesmi so se morali na burno zahtevanje vsi ponavljati.

š Protestantizem. O tem se nam še poročajo iz Slovenske Bistrice: V nedeljo dne 24. t. m. smo imeli tukaj takozvano protestantsko službo božjo. Uboga nemška vera je beračila za streho pri različnih gostilnah. Toda pokazali so ji čez prag. Slednjič je dobila svoj lokal v obrtni nadaljevalni šoli. Ob 6. uri zvečer je vkup zvonilo, če ni morebiti sosedni kovač Matuš tolkel po nakovslu. Vernikov ni bilo mnogo na tem shodu. Ze to je poparilo celo naše nasprotnike, da so se vabila razdajala brez podpisa. Drugi so uvideli, da bo ta demonstracija v čisto katoliškem mestu rodila bojkot njihovih prodajal. Le nekateri nemški nacionalci so poslušali šli župnika Mahrerta iz Maribora. Ko poizvedemo natančneje njih imena, bomo jim

glasno povedali, da je že zadosti, da imamo narodnostne boje, da ni treba še verakih!

š Umril je v Radgoni upravitelj bolnice in bivši občinski tajnik gosp. Franc Sembič.

š Solstvo. Za učitelja na Planini na Spodnjem Stajerskem je imenovan začasni učitelj istotam, g. Emil Križman, za učiteljico na šoli v Smarji pri Jelšah ondatna začasna učiteljica gđ. Marija Zupanič. Za učiteljico ročnih del na slovenski šoli za konjiško okolico je imenovana nadučiteljica soproga gospa Mar. Pireh, rojena Kos. Umirovljena sta na lastno prošnjo meščanska učiteljica g. Franja Burger v Mariboru in nadučitelj g. J. Troha pri Sv. Petru nad Laškim.

š Iz Gradca se nam poročajo, da tamošnja akademična podružnica sv. Cirila in Metoda dne 9. svečana t. l. priredi zabavo. Več jutri.

Primorske novice.

p Nenadoma opešal je v Gorici mizarari pomočnik Stefan Močilnik iz Ločnika. Ko je šel po ulici, mu je prišlo slabo in je padel. Zdaj je v bolnišnici.

p Predrzo tatič Gizelo Emperger iz Gorice so aretirali v Trstu.

p Nerodnosti v okrajni bolniški blagajni v furlanskem Tržiču so prišle pred sodišče in bodo imele najbrže neljube posledice. Začelo se je s tem, da so si začeli gospodje pri blagajni očitati goljufo. Zdravnik dr. Lovisoni je imenoval tajnika blagajne »sleparja, ker je ogoljufal blagajno«. Pri tožbi, ki je vsled tega nastala, so pa prišle na dan take stvari, da je državno pravdnitvo začelo tožiti nekega Fabrisa, ki je kot bolnik žival podpora.

p Baronica Ema Spaun, ki je umrla 22. jan. v Gorici, je bila šele nekaj let poročena z admiralom Spaunom. Prišla je v Gorico, da se pozdravi.

p Daleč po svetu je prišel Franc Vede. Pred dvema letoma je šel v Algirijo. Tu mu ni šlo po volji in prepotoval je Francosko. Nikjer mu ni bila sreča mila, in vrnil se je na Goriško. Ob meji pri Korminu si je kupil kruha za zadnjih pet soldov; potem se je pa oglasil pri policiji sam in povedal, da se je odtegnil vojaški dolžnosti. In dobil je v Gorici, česar ni mogel najti po svetu: Stanovanje in hrano!

p Drobnice novice. Alojzij Marušič v Opatjem selu se je pri delu vsekal v nogo. — Zaprl so Jožefa Mozetiča iz Vogrškega zaradi pohajkovanja. — Antona Simiča iz Košane so obsodili na štiri mesece, ker je pretepel Figarja.

Iz časnikarske torbe.

š Učitelj in liberalna stranka. »Domoljub« je pisal, da so liberalci učiteljem ohranili mnogo denarja. »Narod« pa pravi, da je ta trditve nepoštena in zlagana. Torej »Narod« trdi, da liberalci učiteljem ne obljubujejo zvišanih plač. Dalje trdi »Narod«, da se laže »Domoljub«, ki pravi, da hočejo liberalci doklade zvišati, da dobe denar za učiteljske plače. Iz tega pa ne sledi nič drugega, kakor da ima liberalna stranka učitelje za norce: Učiteljem v obraz obeta zvišanje plač, kmetom nasproti pa trdi, da ni nič obljubila!

š Afera g. župana Hribarja se za vija v vedno večjo meglo. Ni mogoče pripraviti g. župana, da bi odprl svoja inšade tako sijajno zgovorna usta in razjasnil, kaj da je pravzaprav. Nemški listi trdijo, da ga častništvo družabno bojkotira, v častniških krogih se govori, da je podal neko izjavo. Mi pa vprašujemo, a ne dobimo odgovora. Ljubljana čaka pojasnila.

š Zvezani! »Slov. Narod« se huduje, da ni dr. Šusteršič zavrnil delegata Doberniga, ki je priporočal zvezo z Nemčijo. A kako pride »Narod« do tega? Saj so slovenski liberalci zvezani z nemško stranko! Najprej naj dr. Tavčar pretrga slovensko-nemško zvezo, potem naj šele govori!

š Neoporečno dejstvo, da slovenski liberalci za denar predstavljajo brošure, ki jih razširja vsnemški »Gustav Adolf Verein«, in da jih »Narod« v obliki člankov priobčuje, ker je to ceneje za Vsenemce, katerim je kolportiranje brošur preveč nadležno in brezuspešno — je spravilo »Narod« iz ravnoteže. Odgovoril nam je: »Blagoslovljeni sufti«, »svojati«, »zavrženost in podlost«, »suftarija« itd. Ti izrazi kažejo, da so »Narodovi« pisarji popolnoma kvalificirani za posel, ki smo jim ga očitati. Slednjič nam groze, da nas bodo s pasjim bičem pretepli. Mi si usojamo vprašati: Ali je tudi ta pasji bič plačan od vsnemške propagande? Govorili bomo še jasneje o priložnosti, zlasti o b

v olitvah!

š „Slov. Narod“ napada Korošce, ker prinaša odslej »Mir« za prilogo »Domoljuba«. Ali naj bi prinašal morda »Rodoljuba«, ki sramoti slovenske duhovnike, ki so v borbi z nemškimi nacionalci? Ali naj bi po »naprednem« zgledu prinašal od vsnemške protestantske propagande plačane

članke? Kaj pa so »Narodovci« še storili na Koroškem? Nekaj jih je, ki so pri časi piva ob zaprtih durih strašno radikalni, a kdo dela med ljudstvom, kdo se trudi, kdo žrtvuje vse svoje moči? Tam, kjer je treba nastopiti na bojnem polju in prenašati udarce nasprotnikov, tam teh radikalnih narodnjakov, ki se širokoustijo po »Narodu«, nikjer ni videti. Smejati se moramo, ako »Narod« piše, da je »v vseh resnično narodnih krogih na Koroškem zaradi tega (»Domoljuba«) zavladovalo pravo ogorčenje«. Kdo pa so tisti, ki so tako »ogorčeni«? Naj se vendar po kažejo! To so kaki trije, ki se niti na noben javen shod ne upajo. Ti naj bodo »ogorčeni« in naj pišejo v »Narod«, kolikor hočejo!

Falsifikatorji papeževih enciklik so tudi zasramovalci cerkvenih dogem. Podlo se norčuje »Slov. Narod« iz dogme brezmadežnega spočetja. In taki ljudje hočejo biti še kristjani?

O, ti „divji Amonitje“!

Iz Bele Krajine.

Nedavno nam je »Učit. Tovariš« prinesel imena tistih belokranjskih junakov, ki so se odzvali klicu »na boj na divje Amonite!« Našteli smo 17 imen p. n. gg. nadučiteljev in učiteljev. Z vsa gotovostjo smemo trditi, da bi ti gospodje ob takih nevarnih časih, kakor so bili turški časi za našo krajino, pustili velikodušno vso brambo dežele »divjim Amonitom«, sami pa bi bili pobegnili v nedostopne kraje. A dandanes stopajo z odkritim vizirjem na plan, ker ni nobene nevarnosti več, in si tolmačijo moralno kakovost dež. šol. sveta na način, kakor sta glavnoznana učitelja Salberger in Novak.

Ko bi bila taka odkritosrčnost in junaštvo, ki je uganjajo s svojimi podpisii gg. belokranjski učitelji, res kaj vredno, bi mi prav nič ne štedili s pohvalo in priznanjem, a tako se moramo le posmehovati tem preklavnim junakom. Njihovo junaštvo, ki izvira iz tistega nesebičnega hrepenenja, obrniti nase poglede merodajne liberalne gospe v dež. šol. svetu, katero hrepenenje je rodila neutušna želja, ki klije v sroih teh gospodov — priti vendar enkrat preko Gorjanec — ni prav nič nevarno »divjim Amonitom«. A lepo ni tako junaštvo in tudi občudovanja ni vredno, toda ako si ogledamo to junaško gospodo nekoliko od bližje in pregledamo njihovo zgodovino, se nam pa to »junaštvo« pokaže se v čisto drugi luči. Med njimi so junaki, ki imajo svojo ekistenco zahvaliti edino »divjim Amonitom«, ali so pa iz rok »divjih« Amonitov že toliko sprejeli, da bi že čut dostojne hvaležnosti jim narekoval ne spuščati se v tak oduren boj. Nam gg. junaki ne bodo zamerili, ako jih tudi javno karakteriziramo. Med njimi so junaki, ki so junaško oblegali Jeranovo dijaško mizo, Kadunc in Primočič sta živela ob denarju prof. g. Kržiča. Streho ves... Ah, pa pustimo tako junaštvo za sedaj!

Pri pogledu na belokranjske junake pa se domisljamo ogromnega števila teh ljudij, katere so izvečine prerediti ob času dijaštva »divji Amonitje«!

Dobro je, zapomniti si imena vseh učiteljev, ki se zdaj oglašajo v boju proti »divjim Amonitom«. Prišel bo čas, ko bodo isti gospodje pri »divjih Amonitih« kljake pritiskali in zagotavljali, kako so vneti za vse dobro in blago. In takrat se jim bo reklo: Leta 1903., pod vlado barona Heina in Tavčarja, ste bili taki!...

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. januarja.

S kamniške železnice. Prejeli smo naslednji dopis: Da kamniška železnica vozi, kakor voznik lončeno robo, to je obče znano. Godi se baje iz varstvenih ozirov. Dobro, to bi še prenašali. A včeraj zjutraj se nas je okoli 400 oseb vozilo na semenj v Ljubljano. Bili smo tako natlačeni, kakor slaniki v sodu. Mnogim je bilo slabo, neka oseba je morala celo izstopiti mej vožnjo. Ali je tudi ta varčnost iz varstvenih ozirov? V sled pomanjkanja sedežev smo morali večinoma stati zunaj na mrazu, dasi pravijo napisi, da je to prepovedano. Ako nima uprava dovolj vóz, naj jih preskrbi, ker ljudje plačajo za sedeže, katere morajo dobiti, ali pa cene znižati in vpeljati četrti razred. Sprevodnik pa tudi ne more v takem drenju pregledati vozovnic. Prometno ravnateljstvo v Beljaku — in to je obče znano — sploh prezira slovenske pokrajine v vsakem oziru in morda misli, da je za »kranjske kmete« vse dobro, da le plačajo. V Ljubljani na državnem kolo-dvoru smo zahtevali »pritožno knjigo«, a je nismo dobili, kakor že dvakrat preje ne. Zato javno vprašamo: Zakaj se nam pri-

kriva pritožna knjiga in zakaj je gosp. kontrolor iz Beljaka slep in gluha za vse pritožbe? Naše potrpežljivosti je konec. Varčnost je lepa čednost, toda štedite drugod, ne pa na troške revnega ljudstva. Gospode državne poslance pa pozivljamo, da enkrat podregajo velemogočno ravnateljstvo v Beljaku, katero nam je tudi v narodnem oziru jako neprijazno in nasprotno.

Iz Mengša. 25. jan. (Predavanje.) V »Katoliškem izobraževalnem društvu« je v nedeljo tu predaval gospod dr. Lampe. Povdarjal je tri stvari, ki delajo narode mogočne in imovite: delavnost, zmernost in organizacijo ter to pojasnjeval z angleškimi razmerami. Nato je govoril o naši »inteligenci«. Ko se je vozil v vlak, je neki finančar v kupeju na glas bral okoli stoječim neko svinjarijo iz »Naroda«. Taka je ona »inteligenci«, ki se pri nas nad ljudstvo povzdiguje. Ne vprašajo, ali je res ali ne: da je le umazano, pa imajo svoje veselje. A bilo je dovolj, pogledati odkrito v obraz dotičnega rmenega mladeniča, in utihnil je ter jo pri prvi priliki odkuril proč. V katoliških izobraževalnih društvih se naj goji prava prosveta, ki dela ljudstvo sposobno za delo, za gmojni umstveni napredek.

š Straža na Dunaju. K poročilu o L. izrednem obč. zboru »Straže« moramo še dostaviti, da je odbor prejel, žal, šele po občnem zboru brzoglavni pozdrav iz Št. Pavla na Koroškem: Bog daj »Straži« rok stotero, da prežene vse sovraže, ki jemljó Slovencem vero in pa jezik majke drage! — Škoda, da brzoglavka ni došla pravočasno! Za prijateljski večer 14. februarja se vršijo že živahne priprave, tudi lepše prostore bomo imeli na razpolago, zato upamo, da bo ta večer nudil izborne zabave in mlademu društvu pridobil še več prijateljev in novih udov. Društvo šteje že sedaj 123 rednih članov; pristopil je tudi 1 ustanovni član. Prepričali smo se, da slovenska »Straža« ob Donavi v cesarskem mestu, ki se po vsi pravici sme imenovati Avstrija v malem, da »Straža« uživa simpatije vseh pravih Slovencev! Da bi bila bodočnost temu velevažnemu društvu zagotovljena, zato mu želimo še več ustanovnih članov, morda tudi v slovenski domovini. Ustanovnina — 40 K enkrat za vselej ali v dveh obrokih po 20 K — se bo namreč nalagala kot glavnic, od katere se bodo uporabljale vsako leto obresti. Potem bi »Straža« stala na trdni podlagi — neomahljivo! Dal Bog!

Slovensko akademično društvo „Slovenija“ na Dunaju nam piše: Slavno uredništvo »Slovenca«! Akademično društvo »Slovenija« prosi uljudno, da blagovolite sprejeti sledeče pojasnilo. Z ozirom na dopis z Dunaja v 16. številki »Slovenca«, po katerem bi bilo možno sklepati, da »Slovenija« ni poverjenica družbe sv. Mohorja, si usojamo konstatirati, da je »Slovenija« faktučno poverjenica omenjene družbe. — Odbor akad. društva »Slovenija« na Dunaju.

— Iz Smartna pri Litiji: Več delavk se je odpeljalo v tovarne na Badensko v Wiesbaden. Oj tam nam poročajo, da se jim vsiljuje brošure, pisane v protestantskem duhu. Izdaja jih znani lutrovski pridigar Chraska. Opozarjamo delavke, naj ne hodijo v one kraje, kjer je v nevarnosti njihova vera in je tudi zaslužek jako boren. — Ponesrečil se je mladenič Jožef Poglajen iz Selška. V gozdu je sekal drva, debela bukev je padla nanj in ga nevarno poškodovala.

— Sajanje tobaka v Dalmaciji. V okraju Imotsk so v minlem letu zasadili 3985 rastlin. Uradu za odkupovanje je bilo oddanih 502 666 kg, za katere je bilo izplačanih 771.559 kron 47 v. Samo vas Runković je prejela 201.419 K 10 v. Iz teh števil je razviden gospodarski pomen gojenja tobaka za ubogo prebivalstvo Dalmacije.

— Konkursi v letu 1903. V letu 1903 je bilo naznanjenih v Avstriji 1133, na Ogrskem 332, v Bosni in Hercegovini pa 17 konkurzov. Ako jih razdelimo po kronovinah, jih je bilo na Nižje Avstrijskem 242, od teh 192 na Dunaju, na Moravskem 118, na Češkem 332, v Slezijski 39, na Solngraškem 15, na Stajarskem 80, na Koroškem 23, na Kranjskem 27, na Tirolskem 82, na Predariškem 11, na Primorskem in v Dalmaciji 61.

— Volitev župana se je vršila danes pri Devici Mariji v Polju. Županom je izvoljen dosedanj g. župan Jakob Dimnik s 23 od 26 oddanih glasov. Svetovalci so:

Janez Dovič iz Sneberja, Janez Stele iz Zaloge, Andrej Avšič iz Sneberja, Jan Jamšek iz Zg. Kašlja, Andrej Heč iz Sp. Zadobrove, Anton Robida iz Zg. Kašlja, Franc Plevnik iz Vevč, Janez Trilar iz Studenca. Volitev se je vršila mirno, ker so bili odborniki prepričani o sposobnosti in vestnosti gospoda Jakoba Dimnika.

— **Novo rešilno sredstvo.** Namesto rešilnega pasa bodo sedaj rabili na ladjah rešilni telovnik, katerega se obleče in napihne z zrakom.

— **S spečim kitom trčnil** je skupaj na morju parnik »Wartembereg«. Parnik se je močno pretresel in sunil kita, ki je s svojo krivo pobarval morje daleč na okolu.

— **Razširjenje ženskih študij.** Naučno ministertvo je določilo, da smejo absolventinje raznih licejev, ako so napravile zrelostni izpit, na podlagi dopolnilne skušnje takoj vstopiti v tretji ali četrti letnik učiteljskega.

— **Razpisane službe.** Na državni realni v Ljubljani je razpisano mesto suplenta za zemljepisje in zgodovino. — V statusu politične uprave na Kranjskem je razpisano mesto višjega okrajnega zadržavnika. — Službi okrajne babice v Ratečah in Begunjah na Gorenjskem sta razpisani z letno plačo po 100 kron.

— **Slovensko planinsko društvo.** Občni zbor »Savinske podružnice« se bo vršil dne 2. febr. t. l. ob 2. popoldne v sobi okrajnega zastopa v Gornjem gradu. — Občni zbor »Ziljske podružnice« se bo vršil v nedeljo, 7. febr. t. l., ob pol treh popoldne v Očji vasi v Zajezerski dolini v Regarjevi gostilni.

— **O izseljevanju v Ameriko** je izdal naš rojak, podkonzul I. Švegel, bročuro, v kateri pravi, da je od l. 1776 do l. 1903 priselilo se v Ameriko 21 milijonov oseb in sicer 19 milijonov oseb samo iz Evrope. Največ izseljencev je iz Angleške, 7 milijonov, iz Nemčije 5 milijonov, nato pridejo Švedija, Avstro-Ogrska, Norveška, Italija in Rusija z 1 in pol milijona. Posebno zanimanje vzbujajo podatki o izseljevanju v upravnem letu 1902—1903. Iz Avstrije in Italije je v tem letu največ izseljencev in sicer Poljakov 37 499, Slovakov 34 412, Hrvatov in Slovencev 32 892, Madjarov 27.113, Nemcev 23 597, Židov 18 795, Rusinov 9819, Čehov 9577, avstrijskih Bolgarov, Srbov in Črnogorcev 4227, avstrijskih Romunov 4173, avstrijskih Lahov 2170, Dalmatincev, Bošnjakov in Hercegovcev i. t. d. 1723.

— **Hrvatske novice.** 90 letnica rojstva biskupa Strossmayerja bo 4. februarja. Tem povodom bodo velike slavnosti. Vsa Hrvatska se ga bo spominjala. — Mandat odložil je dalmatinski deželni poslanec dr. Ružević. — Hrvatska dramatika. Dne 4. febr. bodo v Zagrebu igrali veselo igro Dimitrijevičovo »Domači proizvod«, ki je dobila nagrado. Meseca februarja bo uprizorjen tudi »Ban Pavao«, spisal Milan Senoa in »Evara Gubara«, delo brezimnega pisatelja. — Jaroslav Kocian je predvčeršnjim koncertoval v Zagrebu že četrtri pred razprodano hišo. Včeraj je Kocian imel koncert v Varaždinu, danes pa koncertuje v Karlovcu. — Madjarski dnevnik namerava izdati v Oseku. — Kruh 54 let star ima Andrej Zelinger v Zagrebu, ki zbira zbirko domačega kruha in peciva za razstavo v Petrogradu. — Zabrana je oblast skupščino v Babinji gredi. — Bogoslovci škrinjari, ki je bil v Zagrebu obojen radi tega, ker so ga dolžili, da je razširal puntarske spise, na tri mesece ječe, je v soboto popoldne nastopil kazen.

Ljubljanske novice.

Ljubljanske predpustne zadrege. Preteklo soboto je pisal »Stovenec«: »Doba predpustnih zabav je tudi doba predpustnih zadreg. Odbor trgovskega društva »Merkur« je sklenil, da povabi na svojo zabavo Nj. cesarsko visokost nadvojvoda Jožefa Ferdinanda. Odbor ljubljanske »Čitalnice« je pa sklenil, kakor se po Ljubljani govori, da ga na svojo zabavo ne povabi, ter motivira svoj sklep s tem, da je nadvojvoda baje pač član nemške kazine, ne pa tudi katerega slovenskega društva. »Narod« sedaj taji glede čitalnice to, kar govori vsa Ljubljana, in psovke meče okolu sebe, iz česar se vidi, da s psovkami hoče zakriti resnico. Ako so se nekateri gospodje postavili pri čitalnici na stališče, da je čitalnica vsaj toliko vredna, kakor kazina, zakaj se vendar radi tega razburjate? Ako sami sebe tako nizko cenite, svobodno vam. Sicer pa mi toliko časa vtrajamo pri svoji trditvi, dokler odborniki čitalnice ne napravijo novega sklepa in ga razglašajo po časopisih. — V današnjem uradnem listu smo brali izjavo »Ljubljanske čitalnice«, ki se nam zdi nasprotna trditvi »Narodov«. Izjava se namreč glasi, da je odbor sklenil pred novim letom, da v tej sezoni ne priredi nobenih elitnih plesov, ampak samo majhne plesne večere, iz katerega vzroka — je opustil vsako posebno

vaobljenje honoracijorjev. Torej v uradnem listu so se izognili glavnemu vprašanju, kake nagibi so bili za to, da leto ne bo elitnega plesa.

Vabilo na izredni občni zbor Cecilijine podružnice za stolno cerkev sv. Nikolaja v Ljubljani, v četrtek, dne 28. jan. 1904 ob 5. uri popoldne v prostorih orglarske šole na Vodnikovem trgu št. 5. Spored: 1. Poročilo predlagatelja pravil. 2. Konstituiranje novega odbora. 3. Pogovor glede nabiranja novih članov. 4. Stučajnosti.

Obrotno gibanje. V mesecu decembru l. l. so priglasili na novo obrte: Leopold Jeran na sv. Petra cesti, trgovina z mešanim blagom; Aleksander Gruber, Mestni trg, prodaja kartonski; Alojzij Zvan, na Prulah, krojaštvo; Jakob Strukelj, Francovo nabrežje, prodaja črev; I. Pyrker, Dunajska cesta, pleskarstvo; Franc Cascio, Cesarja Jožefa trg, prodaja živil; Uršula Vider, Dolenjska cesta, gostilna; Anton Černe, sv. Petra cesta, izdelovanje štampilj iz kavčuka; Franc Markič, Florijanske ulice, pekarija; Moric Schwarz, Sodijske ulice, trgovina z različnimi stvarmi; Terezija Dolenc, Kolodvorske ulice, prodaja živil; Nikolaj Pastal, Rmska cesta, čevljarstvo; Mihael Strukelj, Francovo nabrežje, prodaja črev; Ivan Traven, Tržaška cesta, prevoznikstvo; Jerica Kunc, Gosposke ulice, poprava modrocev; Apolonija Letnar, Pogačarjev trg, prodaja sadja. Od povedali so obrt: Franciška Golob, Karolinska zemlja, trgovina z mešanim blagom; Breskvar & Irkič, sv. Petra cesta, ključavnicearstvo; Ivana Grajzer, Martinova cesta, branjarija; Terezija Lampert, Kolodvorske ulice, prevoznikstvo, prodaja goriva in apna, Terezija Wilser, Tržaška cesta, trgovina z mešanim blagom; Anton Dermastja, Kongresni trg, krojaštvo; Lucija Majhen, Pogačarjev trg, trgovina s sadjem; Franciška Črhen, Mestni trg, branjarija; Franciška Oblak, Stari trg, sejmarstvo; Franc Cascio, Vegove ulice, trgovina z južnim sadjem.

Ženski oddelek krščansko-socialne zveze je imel v nedeljo v »Katoliškem domu« svojo 2. obletnico. S kratkim pozdravom je otvorila gospa predsednica Manfreda družinski večer. Nato je v daljšem nagovoru g. dr. Krek opisoval lastnosti delavske žene, namreč živo vero in razum, ter navduševal občinstvo za to društvo, ki dosega že sedaj lepe uspehe. Deklamacija »Meta in Jaka« in dvedejanska igra »Potujoča torta« sta povzročili med občinstvom mnogo smeha. Dvorana, ki je bila okrašena s slovenskimi trobojnicami in cvetjem, je bila polna občinstva.

V deželno bolnišnico so pripeljali včeraj 75 let starega hlapca Janeza Babška iz Podmolnika. Pretepla sta ga njegov gospodar Anton Dolinšek in posestnica Marija Lenče tako hudo, da je na glavi in na levi roki težko poškodovan. Istega dne je prišel v bolnišnico zidarski pomočnik Anton Avžin iz Škofje Loke. Dne 24. t. m. zvečer mu je nekdo vrgl kos lesa v glavo in ga precej ranil.

Hrvatje za »Družbo sv. Cirila in Metoda«: »Glasbena Matica« in »Družba sv. Cirila in Metoda« vabita kot pokroviteljici na veliki koncerts plesom, kojega priredi dne 3. febr. t. l. v veliki dvorani »Narod. doma« v Ljubljani »Mladost«, pevski in tamburaški klub hrvatskih vseučilištnikov iz Zagreba, na korist slovenski »Družbi sv. Cirila in Metoda«. Vapored koncerta: 1. F. Hofbauer: »V niz po matuške«, poje celi zbor. 2. Lisinski-Procházka: Izvod iz opere »Porin«, izvaja tamburaški zbor. 3. St. Stražničky: »Dodji zlato...«, za klavir, harmonij in čelo, ožji zbor s tenor-solom (stud. iur. gosp. Zvonimir Jeretin) in bariton-solom (stud. pharm. g. Lav. Vodvaška). 4. Smetana-Machač: »Dalibor«, izvaja tamburaški zbor. 5. a) N. Rosenberg Ružič: »San«; b) A. Nedvčel: »V ljubem si ostala kraji«, poje ožji zbor. 6. Muhvič-Horvat: »Slovenec in Hrvat«, šopek narodnih pesmi in zborov hrvatskih in slovenskih. Izvaja tamburaški zbor. 7. A. Foerster: »Slovo«, poje celi zbor. Pevske zbere vodi stud. iur. g. Stanislav Stražničky, tamburaške zbere stud. iur. g. Marijan Horvat. Ples. Začetek ob 8. uri zvečer. Sedeži po 4, 3 in 2 K, stojišča po 1 K se dobivajo od srede naprej v trgovini g. Lozarja na Mestnem trgu in na večer koncerta pri blagajni. Prepričala se hvaležno sprejemajo.

Telovadna društva v Ljubljani. Telovadno društvo »Sokol« je imelo včeraj svoj občni zbor, katerega se je udeležilo 80 članov. Tekom leta je vsega skupno telovadilo 8588 članov. Telovadec je društvo imelo 108. Dohodkov je bilo 9605 K 4 v., stroškov 9048 K 20 v. Dr. Tavčar je dejal na dr. Kušarjevo interpelacijo, da se bo v prihodnji seji baval dež. šolski svet s prepovedjo ravnateljstva l. državne gimnazije, ki je prepovedalo dijakom udeleževati se šolskih telovadnih vaj. V odbor so bili izvoljeni: dr. Tavčar, dr. Ravnikar, dr. Murnik, Janko Bleiweis vitez Trsteniški, Bojan Drenik, Avgust Jagodič, Henrik Lindtner, Matko Prelovšek, Pavel Skale, Oskar Ter-

glav, dr. Franc Windischer in dr. Miljutin Zarnik. Izšla je prva številka novega lista »Slovenski sokol«. — Nemški »Turnverein« je imel občni zbor, katerega se je udeležilo 144 članov. Tekom leta je skupno telovadilo 8447 članov. Telovadec je društvo imelo 120 in 40 gojencev. Dohodkov je bilo 16.085 K 4 v., izdatkov 15.801 K 4 v. Premoženja je 15.853 K 45 v. Podstarostom je bil izvoljen prof. Binder, častnim članom pa Tavčarjev politični prijatelj, dr. Schaffar, katerega je starosta »Sokola«, dr. Tavčar, kot zastopnika slovenske dežele poslal v deželni šolski svet Heil!

Nesreča vsled električne železnice. Pred Kramarjevo gostilno na Dolenjski cesti se je včeraj popoldne splasil električnega voza konj posestnika Franciška Pavčiča iz Gotine in ušel. Pavčič je mej vožnjo padel pod voz in ga je konj vlekel precej daleč za seboj. To je videl posestnik Josip Mikolič s Hudega pri Višnji gori in je stekel pred konja ter ga ustavil. Pavčič sicer ni imel težkih zunanjih poškodb, pač pa je tožil o hudih notranjih bolečinah.

V Ameriko. Včeraj zvečer odpeljalo se je z južnega kolodvora v Ameriko 5 Slovencev in 8 Hrvatov.

Javno predavanje je danes v prostorih »Slovenske krščansko-socialne zveze« v Se-lenburgovi ulici št. 6, II. nadstropje. Predava g. dr. Krek. Začetek točno ob 1/8. uri zvečer. Gostje dobro došli!

Semenj. Včeraj, dne 25. t. m. bilo je na sejm prignanih 1508 konj in volov, 330 krav in telet, skupaj 1838 glav. Kupčija je bila pri govedih kakor tudi pri konjih prav dobra, ker so prišli po govejo živino Korošci, Nemci in Moravci, po konje pa Lahi.

Za Makedonce. Slovensko pevsko društvo »Lipa« in tamburaški klub »Triglav« uljudno naznanjata, da se nameravana veselica za Makedonce ne vrši na svečnico, temveč 1. svečana.

Vestopnice za trgovski ples, ki bo dne 6. februarja t. l., dobivale se bodo od četrtega naprej v trgovinah v Prešernovih ulicah in v trgovini J. Lozar na Mestnem trgu. Ob enem opozarjamo dotičnike, ki bi jih bili pri razpošiljanju vabil morda pomotoma prezrli, da vabila pri društvu zahtevajo.

Književnost in umetnost.

* **Repertoar slovenskega gledališča.** Danes se igra prvič v sezoni burka »Njegov dvojniki«. — V petek se uprizori prvič v sezoni velika opera G. Meyerbeera »Afričanka«. — V nedeljo popoldne »Brat Martin«, zvečer pa zaradi mnogih pismenih prošenj z dežele »Pot okoli zemlje«. — Nadaljnji repertoar obsega za dramo Tolstega »Vstajenje« in Maeterlincka »Monna Vanna«, za opero pa Straussa »Ciganski baron« in Mozarta »Carovna piščalka«.

* **Slovensko gledališče** Petindvajseta uprizoritev kake slovenske drame na našem odru, in to v teku razmeroma malo let, je za nas nekaj izvanrednega. Ta čast je doletela narodno igro Govekarjevo, »Rokovnjače«, delo, ki je zasluo po vsej slovenski zemlji, ki je s svojim lepim domačim jezikom, s humorjem, dobro očitanimi narodnimi domačimi značajmi in živimi, dramatiškimi prizori izborno zanimalo na tisoče gledalcev, katerim so vtrpala srca razburjenosti in trepetala za usodo ljubih oseb, ki žive sicer samo na odru, a ki so nam postale tako drage, kot da so naši dobri znanci. Petindvajseta uprizoritev »Rokovnjače« je čast za slovensko Talijo, in Govekar je s tem svojim delom napravil velike usluge slovenski Taliji; koliko ljudj je navdušil za dramsko umetnost in koliko jih je privabil v bram modric! — Igrali so »Rokovnjače« petindvajseti prav zadovoljivo, čeprav ne moremo trditi, da bi ne bili na našem odru že kdaj boljše uprizorjeni. Največjo zaslug za popularnost »Rokovnjače« ima nedvomno g. Verovšek; vstvaril je res pravi, narodni tip, ki je markantno očitran in vsestranski pogojen. Zato smo se čudili, da slovensko gledališko občinstvo ni v soboto odlikovalo našega Mozola s kakim, četudi ne dragocnim darom. Zaslutil ga je, in ponosen sme biti na svoj moralni uspeh. Gledališče je bilo dobro obiskano.

Izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

Vokoga je sunil Janez Štrekelj dela kot mizarski pomočnik v Galovcu. O božičnih praznikih je prišel domu v Kozarje. Na sv. Stefana dan je pil po raznih gostilnah ter šel močno pijan in razgrajajoč mimo Škrlijeve hiše na Viču. Na pripombo Toneta Škrlija: »Kakšna griza vpije in se pridruša« — skočil je Štrekelj v Škrlija. Ta je takoj začutil, da ga je v levem očesu zaskalelo. Nato ga je sunil v levo prsno stran. Štrekelj je bil na tri tedne zapora obojen. — Bukova drevesca sta posekala posestnik Jernej Kranjc in njegov sin Tine iz Palč v graščinskem gozdu kneza

Windischgraea. pri Otoku in napravila škoda nekaj čez 11 K. Oče je bil obojen na 10, sin pa na osem dni zapora. — Mlad t. t. 15 let stari Janez Dolenc je zvečer 27. junija m. l. Janezu Mraku na Vovčem iz nezaklenjene omare v hlevu vzel srebrno uro ter jo prodal. Zvečer 7. avgusta pa se je, ko so Strausovi večerjali, splazil v zaprti branjariji in iz predalčka vzel 17 K. Obe tatvini obdolženec taji; sodišče ga je obsodilo na tri mesece težke ječe. — Nepoboljšljiv silovitež Andrej Vidregar, mizarski pomočnik v Zgor. Kašlju, je bil zaradi hudodelstva javne sile že obdružljivo kaznovan, a to ga ni poboljšalo. Sodišče mu je postavilo oskrbnika v osebi Ignacija Mercina, kateremu je zagrozil, da ga bo na poti počakal in ustrelil vsled te grožnje je bil po orožnikih aretovan in tudi tu ni miroval. Paoval je orožnika in njima grozil. Sodišče ga je obsodilo na pol leta težke ječe. — Stoporjščem Janez Guzelj, žagar v Škofji Loki, je s sekuro udaril Janeza Pukelja po levi rami, vsled katerega udara je nastal prelom lopatice. Guzelj dejanja ne taji, a pravi da je bil jezen, ker mu je Pukelj kos lesa v glavo zagnal. Obojen je bil na 4 tedne ječe.

»Olajševalna okolnost«. Udeležniki shoda katoliških učiteljev v Lincu so bili surovo napadeni od nemško-nacionalnih vseučilištnikov, katerih eden je udaril ravnatelja meščanske šole na Dunaju, Moserja, po rami. Surovež je nedavno vsled tega stal pred sodiščem. Njegov zagovornik pa je kot »olajševalno okolnost« navedel »nizko stopinjo omike in nedostatno vzgojo za presojanje sedanjih razmer.«

Vojna ali mir?

Japonci so postali prevzetni vsled ruske populističnosti in hočejo zdaj imeti pri diplomatskih pogajanjih zadnjo besedo. Od Rusije zahtevajo, da se jim uda popolnoma in podpiše vse točke, ki so v odločnem nasprotstvu ruskim interesom. Posebno trmasti so Japonci v svojih zahtevah glede Mandžurije, čeprav jim je Rusija že toliko priznala, da Japan niti po dobljeni zmagi ne more od Rusov več poželeti.

Zadnje brzojavke:

London. Vzhodno azijski položaj se sodi zopet jako pesimistično. Dospelo so vesti, da so se Japonci vkrcali na Korejo. Petrograd. »Nov. Vremja« pišejo: »V celi Rusiji najbrže ni človeka, ki bi domovini za vsako ceno želel mir. Bojazljivci so miroljubni, a ruska zgodovina dokazuje, da Rusija nima bojazljivcev. Mi imamo pravico na Mandžurijo, Rusija se je tam že ustanovila, a Japonska jo hoče pregnati, da sama zasede njeno mesto. Nikdo nima pravice, da bi zato Rusiji očital, da ruši mir, ker ne dovoli sovražnikom, da bi se okrepili na njene stroške. Reklo se bo, to ni miroljubnost; a mi odgovarjamo: Ali je kje v politiki, kjer nikdo ne more delati za drugega, drugačna miroljubnost?«

London. V glavnem mestu japonskem niso vesti o mirovnih namenih ruskih napravile nikakega vtisa. Narod je absolutno odločen za vojno, da izvojuje popolnoma zadovoljivo rešitev. V petek ponoči je prišel v Tokio poslanik od ruskega admirala, Aleksejeva. V svojem govoru je dal vedeti japonski vladi, da je Rusija veselisa.

London. Splošno prevladuje mnenje, da bo Japonska, kakršenkoli bo ruski odgovor, konec tega tedna nastopila energično. Obe novi japonski križarici odplujeta v Nagasaki.

Petrograd. Rusko fin. ministertvo je zopet dovolilo 9 milijonov rubljev kredita za mobilizacijo. Tri milijone so takoj odposlali Aleksejevu.

London. Glavni del pred Port Arthur om se nahajajočega brodograjskega podjetja na povelje ruske admiralitete zunaj pristanišča. Višje časnitištvo v Port Arthur ju je mnenja, da se bo vprašanje o vojski ali miru odločilo tekem par dni. Po 18. t. m. se vrščem posvetovanju nadzornikov raznih oddelkov uprave v Mandžuriji, se je sklenilo sestaviti zapisnik vsega moštva mandžurske rezerve, ki baje šteje 80.000 mož. Čete, ki odidejo na sever, so že priprave zapuščati Port Arthur. Dne 21. in 22. t. mes. sta se vkrcala dva polka in se odpeljala proti Yalu.

Telefonska in brzojavna poročila.

Nemiri na Hrvatskem.

—v— Zagreb, 26. jan. Nemiri v belovarskem okraju se širijo. Iz Belovara je namreč došlo poročilo, da so kmetje razrušili premogovnik v Milišinovcu. Podrobnosti o tem dogodku še niso znane. Na belovarskem kolodvoru so se kmetje spopadli z orožniki, ki so prijeli dva »voditelja«.

Množica ju je oprostila. Orožniki so nabasali puške, a streljali niso, ker so imeli povelje, da smejo le v skrajni sili streljati. V današnji seji je posl. dr. Harambašić vložil interpelacijo zaradi dogodkov v Belovaru in samovoljnosti nadžupana Kukuljevića in njegovih kreatur. Posl. Vinković je interpeliral zaradi zadnjih krvavih dogodkov za časa bana Khuena. Seja utegne biti jako burna.

—v— **Zagreb**, 26. jan. Deputacija 20 mož iz Belovara je hotela v Zagreb k podbanu dr. Šumanoviću, da se pritoži proti županu Vodogrežcu in proti notarju Drakuliću. Akoravno sta bila ta dva že kaznovana zaradi surovosti proti kmetom, vendar ju nadžupan Kukuljević obdržal v službi; nedavno je njima celo vojake poslal v varstvo. Troške mora seveda občina plačati. Šolo so za dva meseca zaprli, da ondi nastanijo vojake. (1) Nadžupan pa je obljubil, da sam reši to stvar, ker se boji, da ga razkrinkajo. Z vsemi sredstvi je preprečil, da deputacija še ni šla v Zagreb. Deputacija se je njemu pritožila proti osebam, katere le on drži v službi. Morda bodo te osebe odslovili, toda nadžupan, glavni vzrok nemirov, ostane. Ravno tako ostanejo vojaki, za katere mora občina plačevati. In to je vzrok še večje revolucije.

—v— **Zagreb**, 26. jan. Dvanajst orožnikov je šlo danes v Kropivnik, kjer je šhod prepovedan.

—v— **Zagreb**, 26. jan. 12 orožnikov je odšlo v Koprivnico. Orožništvo v Goli in Sokolovcu je pomnoženo. V Koprivnici je prepovedan šhod.

Dunaj, 26. jan. Nadvojvoda Ferdinand Karol se današnjega dvornega plesa na Dunaju ne bo vdeležil. Na vsak način se hoče poročiti z gđo Berto Czuber. V avdijenci pri cesarju bo prosil, da se mu dovoli morganetičen zakon.

Dunaj, 26. jan. Neki list priobčuje pogovor s poslancem Derschatto, ki je izjavil, da je slično stališče, kakor z resolucijo v delegaciji, zavzel tudi v državnem zboru, kjer se je to stališče odobravalo. Nikakor ne namerava odložiti svojega državnozbornskega mandata.

Dunaj, 26. jan. Nadvojvoda Oton se je sinoči za več tednov odpeljal v Opatijo.

Budimpešta, 26. januarja. Predsednik državnega zbora je dobil danes

zopet brezimno pisanje, v katerem se javlja, da je mej vojaki pri konjeništvu zarota proti opozicijskim poslancem, ki so krivi, da morajo vojaki dalje časa služiti. „Preskrbeli smo si že naslove stanovanj opozicijskih poslancev,“ se glasi zadnji stavek v pismu. Podpis: Vojak.

Budimpešta, 26. januarja. Veliko pozornost vzbuja izjava nekega agitatorja, da mu je neki politik ponudil dva tisoč kron, da priredi protidinastične demonstracije za Hohenzollernce. Mej demonstrante naj bi razdelil 500 plavic. Demonstranti naj bi šli pred kraljev dvorec, kjer naj bi klicali: „Slava Hohenzollerncem!“ in pred ministrsko predsedstvo, kjer naj bi pobili okna. Agitator ni sprejel naročila. Nadvojvoda Fran Ferdinand je dobil pet strani dolgo pismo, v katerem se mu naznanja, da je pod vladanjem Tisze se razvila protidinastična agitacija v smislu plavice. Nadvojvoda je zahteval od vlade pojasnila.

Budimpešta, 26. jan. Grof Khuen, ki na vladarjevo željo ni odšel v Egipt, imel je dolge razgovore z ministrskim predsednikom Tiszo. Khuen ostane v Budimpešti v pomoč grofu Tiszi.

Budimpešta, 26. jan. Državno-zborsko zasedanje je prekinjeno.

Petrograd, 26. jan. Zadnji trije letniki ruskih rezervistov so dobili mobilizacijsko povelje.

London, 26. jan. Polkovnik Lynch, ki se je kot voditelj irske brigade boril na strani Burov in bil pred enim letom obsojen na smrt, toda pozneje bil pomiloščen na dosmrtno ječo, je spuščen na prosto.

Petrograd, 26. jan. Poleg vodja tukajšnjega laboratorija sta obolela tudi dva zdravnika na kugi.

Vstaja proti Nemcem v zahodni Afriki.

London, 26. januarja. Poročila iz nemške južno-zahodne Afrike se za Nemce nič kaj veselo ne glasé. Rodu Herero, ki se je uprl proti Nemcem, se pridružujejo tudi drugi rodovi. Nemci bodo imeli precej opraviti, da položé zopet nemško peto na tilnik ondotnih rodov. Celó iz Johannesburga se vračajo črni delavci v svojo domovino da se pridružijo vstaji. Natančnih poročil o položaju ni, ker so vstasi pretrgali mnogo zvez. Poskus, priti na pomoč mestu Okahandji, se je Nemcem ponesrečil. Nemci so pri tem boju imeli

mного zgub. Pet rodbin nemških nase-ljencev so vstasi umorili. Pet oddelkov Hererov koraka proti Windhoeku, ki je v veliki nevarnosti.

London, 26. jan. Vsi rodovi severno od kap-kolonije skoro do portugiške zahodne Afrike so se uprli proti Nemcem. Število vstašev znaša že nad 15.000 mož.

Po sklepu lista.

Zolija. Tukajšnji list »Dena« priobčuje važno pismo generala Condeva, ki potuje po Evropi v zadevi makedonske revolucije. V pismu pravi Condev, da prinaša iz Londona vtisek, da Makedonci ne morejo računati na kako aktivno pomoč od strani Angleške. Pomoč mora priti samo od Rusije, zato potuje še v Petrograd.

Petrograd. O angleški ekspedicii v Tibet se poroča iz Dargilings, da med Tibetanci vlada velika razburjenost proti Angležem. Tibetanci izjavljajo, da ako pojdejo Angleži dalje, se bodo obrnili za pomoč na Rusijo. Skoro pride do bojev.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 8: 6-2 m, srednji zračni tlak 736 Omm

Das	Čas opa-zovanja	Stanje bso-metra. v mm.	Tempe-ratura po Celsius	Vetrovi.	Nebo	Padavina v 24 urah v mm.
25	9. zveč.	743.4	-2.6	sl. zah.	obl.	
26	7.5. jut.	743.1	-3.8	sl. jug		0.0
	2. popol.	742.5	-3.0			

Srednja večerajšnja temperatura -3.2° normale -2.1°

Dunajska borza

dné 25. januarja.

Skupni državni dolg v notah	100.70
Skupni državni dolg v srebru	100.65
Avstrijska zlata renta 4%	120.65
Avstrijska kronska renta 4%	100.70
Avstrijska inv. renta 3 1/4%	93.25
Ogrska zlata renta 4%	118.90
Ogrska kronska renta 4%	99.05
Ogrska inv. renta 3 1/4%	91.65
Avstro-ogrsko bančne delnice	16.05
Kreditne delnice	673.25
London vista	239.70
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v.	117.07 1/2
20 mark	23.42
20 frankov	19.08
Italijanski bankovci	95.25
C. kr. cekini	11.32

Tržne cene v Ljubljani

dné 17. januarja

	K/h		K/h
Goveje meso I. v. kg	1.40	Pšenica . . . 100 kg	16.80
Telečje meso	1.80	Rž	12.60
Prasičje » sveže	1.70	Ječmen	13. —
Kostrunovo meso	1. —	Oves	12.40
Maslo	2.50	Ajda	17. —
Mast prašičja	1.70	Proso, belo,	16.40
Slanina sveža	1.60	Koruzna	14.40
» prekajena	1.80	Krompir	4. —
Jajce, jedno	8. —	Drva, trda, m ³	8.50
Mleko, liter	18. —	» mehka, »	6.00
Piščanec	1.40	Seno, 100 kg	—
Golob	40. —	Slama, »	—
Fižol, liter	24. —	Pšenična moka št. 1	28.40
Grah, »	40. —	Koruzna »	19.50
Leča, »	28. —	Ajdova » št. I	34.50

Vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, odprto.

Mejnarodna panorama

Ljubljana, Pogačarjev trg.
Fotoplastiški umetniški zavod
s povsem novo briljantno razsvetljavo.
Vsak teden druge dežele.

Razstavljeno od 24. do 30. januarja 1904

Zanimivosti iz Vatikana.

Njega Svetost papež Leon XIII. je meseca maja l. l. osrednjemu ravnatelju tega zavoda, dvornemu založniku A. Fuhrmannu, priznal izobrazne namene mednarodne panorame s tem, da mu je dovolil za bogato zbirko te panorame posneti slike tudi zasebnih sob v letnem dvorcu, ki so sicer javnosti strogo zaprte, tako slike krasnih Borgijskih galerij, Vatikanskih vrtov itd.

Serijska 40 v. Otroci 20 v. 6 serij
2 kroni, 10 serij 3 kroni.
Za šole in društva znižane cene.
Velespoštovanjem
127 1-1 **ravnateljstvo.**

Perje za postelje in puh

priporoča po najnižjih cenah

671 74 **F. HITI,**
Pred škofijo števil. 20.
Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Cerkvenik in organist

išče službe
v kaki večji fari. — Več se izve pri upravnistvu. 129 3-1

Oddati je služba 120 1-1
organista in cerkvenika
tako pri Sv. Jakobu ob Savi.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

priporoča:

- Kos, dr. Franc, Gradivo za zgodovino Slovencev v srednjem veku. I. knjiga (l. 501-800). Izdala „Leonova družba“. K 8.—
- Manzoni, Zaročenca. Milanska povest iz sedemnajstega stoletja. K 2.—
- Sienkiewicz-Podravski, Quo vadis? Roman iz Neronove dobe. K 3.—, vezano K 4.80.
- Sienkiewicz-Podravski, Križarji. Zgodov. roman v štirih delih, 2 zvezka K 5.20.
- Wolf-Pleteršnik, Slovensko-nemški slovar. Dva zvezka vezana K 29.—.

Najnovejše (1904):

Andrees Neuer allgemeiner und österreichisch-ungarischer Handatlas in 126 Haupt-u. 131 Nebenkarten nebst vollständigem alphabetischem Namenverzeichnis (Scobel) vezano K 45.—.

Kdor pozna novejšje izdaje Andree-jevega atlanta, se pač ne more nažuditi krasnim, razločno tiskanim zemljevidom, njih skrajni preciznosti in vestni sigurnosti. Popolno alfabetično kazalo vseh v zeljevidih nahajajočih se imen pokaže iskalcu prvi hip določeni predmet. Nova izdaja nam toliko bolj ustreza, ker avstrijsko monarhijo in nje pokrajine prav natančno precizira in upošteva vsa najnovejša geografska dejstva.

- De Waal, Mgr. Dr. Anton, Papst Pius X. Ein Lebensbild des heiligen Vaters. Mit einem Rückblick auf die letzten Tage Leo XIII. (Titelbild Pius X. und 137 Abbildungen im Text.) vezano K 4.80.
- Fäh, dr. Anton, Geschichte der bildenden Künste. Zweite Auflage. Mit einem Titelbilde, 36 Tafeln und 940 Abbildungen im Texte. XX + 785 strani vezano K 30.—.
- Herders Konversations-Lexikon. Dritte Auflage Reich illustriert durch Textabbildungen, Tafeln und Karten. II. zvezek sega do besede Eldorado, vezan K 15.—. — Edini večji leksik, pisan s katoliškega stališča, bo obsegal osem vezanih zvezkov po K 15.—.
- Kirsch-Luksch, Geschichte d. katholischen Kirche. Herausgegeben von der „Oesterreichischen Leo-Gesellschaft“ in Wien. Mit circa 50 Tafelbildern und über 800 Abbildungen im Text. Izšlo bo 20—25 sešitkov z nekako tritedenskim presledkom. Sešitek obsega dve do tri pole in 2 priloge ter stane à K 1.20. — H koncu dela se izdajo izvirne platnice.

Izbrana in jako bogata zaloga knjig vsake vrste slovtva, posebno pa liturgičnih, kakor so: Missale Romanum, Missae pro def., Breviarium Romanum, Horae Diurnae, Rituale etc.

Bogoslovna književnost: Pridige, legende, knjige za premišljevanje in spodbudno življenje. — Molitvenikov največja izbira.

Spisi za mladino. — Cerkevne skladbe.

Tu se izvršujejo najtočneje vsa naročila na časopise, avstrijske in inozemske.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Najsigurnejša prilika za štedenje

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani
 registrovana zadruga z omejenim jamstvom
 sprejema vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldan
hranilne vloge 1618 6
 ter jih obrestuje po

 to je, daje za 200 kron 9 kron 50 vin. na leto.
 Druge hranilne knjižice sprejemajo se kot gotovina in se njih obrestovanje ne pretrga.
 Rentni davek plača hranilnica sama.

Doctor juris,

izvežban v vseh odvetniških in notarskih poslih z večletno prakso.

želi vstopiti v ljubljanski odvetniški ali notarski pisarni kot

koncepient.

Prijazne ponudbe pod M V. 26 na upravištvu leta. 123 3-1

?Kdo prodaja?

Bleiweisovo in Slomškovo
 slika v barvah.

Ponudbe na uredništvu »Slovenca«.

Parni motor

za dve konjski sili v dobrem stanu se prav po ceni prodaja.

Leopold Tratnik,
 v Ljubljani,
 sv. Petra cesta 27.

Poskusite
 pristni
 rastlinski
 likér
„Florian“

Varstvena znamka.

Po okusu in zdravem učinku prvak likerjev.

Ogreva in oživlja teló,
 Budí tek in prebavo,
 Daje dobro spanje.

Lastnik:

Edmund Kavčič v Ljubljani.

Vzorci se radovoljno dajejo brezplačno. 1741 20

Gospodična,

katera bi bila tudi sama zmožna voditi trgovino z manufakturn. blagom sprejme se takoj v službo!

Več o tem pové upravništvo »Slovenca«. 30 15

Tamburice

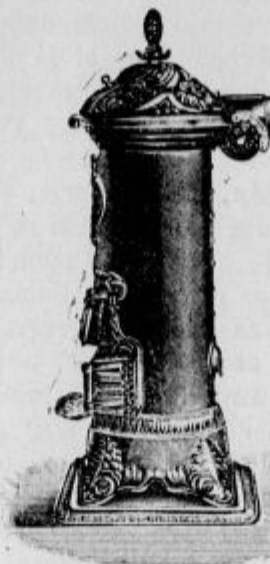
kakega razpuščenega društva takoj kupi neko društvo.

Več pove upravništvo »Slovenca«. 113 3-3

2 dijaka 2

se sprejmeta takoj na stanovanje, če treba tudi na hrano.

Natančneje se izvé na Francovem obrežju št 7, III. nadstr. 125 3-1

Ernest Hammerschmidt-a nasledniki
Madile, Wutscher & Comp.

trgovina železnin in kovin
 Ljubljana, Valvazorjev trg št. 6.

Največja zaloga železnih peči vseh sistemov
 Velika izbira posod za premog, pečnih okrilj, pečnih predstav z galerijo in brez galerije, kovinastih stojal
 kovinastega orodja v različnih izpeljavah.

1537 12-8

Naznanilo.

117 3-2

Podpisanec usoja si gg. hišne gospodarje, kakor tudi stranke uljudno prositi,

da pripravijo zaboje smeti o pravem času in jih ob pravem času blagovolijo postaviti pred hišo,

da se vsake pritožbe onemogočijo. Prosim, da se vsi nedostaki naznanijo meni, nakar se bo nedostatom takoj opomoglo.

Ivan Turk, podjetnik
 sv. Petra cesta 74.

Zavod za mebliranje in dekoracije

FRANC DOBERLET, Ljubljana, Francišksanske ulice št. 10. ☎ Telefon št. 97.

Pohištvo vsake vrste

od najnavadnejšega do najfinejšega.

Zaloga tapet, rolet, karnis za okna, zagrinjal, preprog.

1608 11

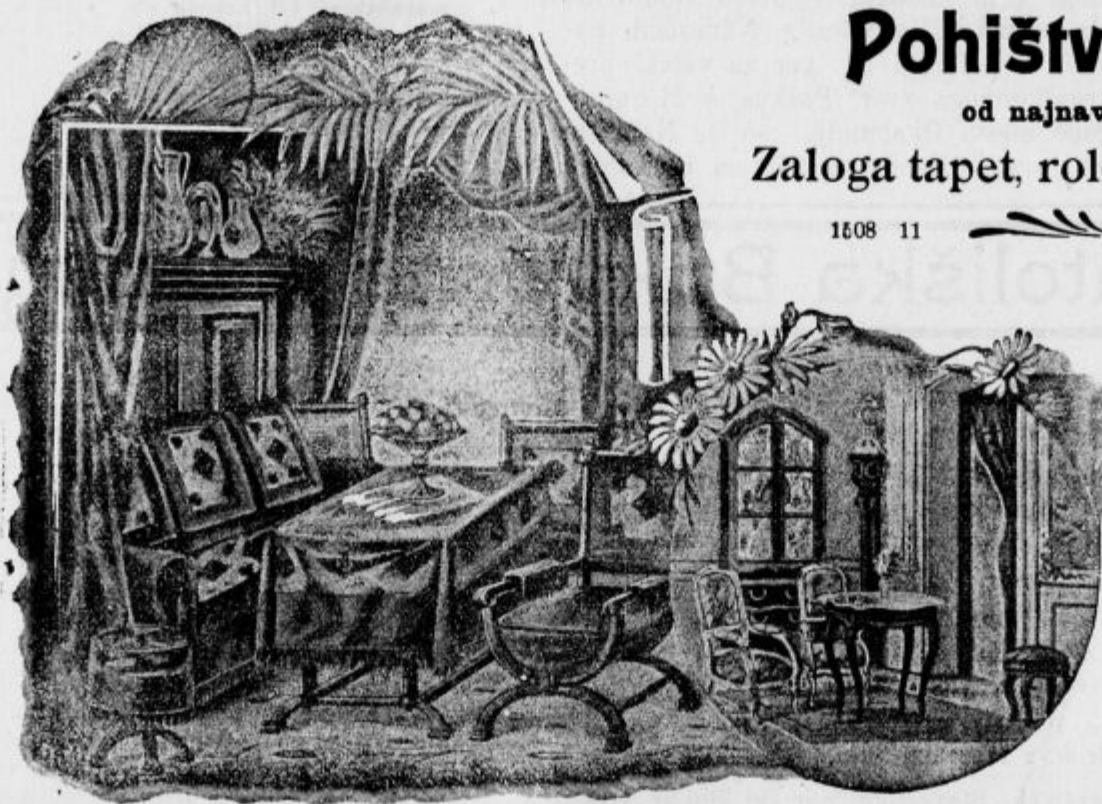
Največja izbira

blaga za pohištvo

Enostavne in luksuriozne
 ženitbene oprave,
 solidno in poceni izvršene.

Dekoracije.

Oprava celih stanovanj,
 hotelov in kopališč.

Ako ste bolni na želodcu

pijte vsako jutro malo čašico petnajst let stare slivovke, katera je boljša kot vsak konjak. Z mlekom najbolj redilna pijača.

Z encianom gotovo najboljši pripomoček proti vsem želodčnim katarnim boleznim.

Pošiljanje po pošti proti povzetju

RUDOLF ZORE, Jesenice (Gorenjsko).

108 39-2

Liter stane K 3.60.

Liter stane K 3.60.